

Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelma (YSL ja JL) - vuosiyhteenveto 2021

Sipoon kunta, Rakennus- ja ympäristövaliokunta

16.6.2022

Sisällys

1 Johdanto.....	1
2 Muutokset valvonnan voimavaroissa	1
3 Muutokset lukumäärässä sekä valvontaan liittyvät muutokset.....	1
4 Toteutunut laitosvalvonta	2
4.1 Lupavelvollisten ja rekisteröintivelvollisten laitosten vuositarkastukset	2
4.2 Häiriöilmoitukset ja onnettomuudet sekä haittailmoitukset.....	3
4.3 Vuosiraportointi ja toiminnan vaikutuksien tarkkailu	3
4.4 Muut valvontatoimet.....	3
4.5 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta	3
4.6 Jätelain valvontaohjelman toteutuminen	3
4.7 Projektiluontoinen valvonta.....	4
5 Lausunnot ja kertaluonteista toimintaa koskevat päätökset.....	4
6 Tarkastukset muihin kuin valvontaohjelmassa määriteltyihin kohteisiin	4
7 Tutkintapyyntö.....	4
8 Yhteistyö	5
9 Laitosvalvonnan arviointi ja kehittäminen.....	5

1 Johdanto

Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunta hyväksyi 11.12.2019 § 122 Ympäristövalvonnan ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaisen valvontasuunnitelman vuosille 2020-2022. Suunnitelman tavoitteena on kehittää, yhtenäistää ja tehostaa valvontatoimia sekä mahdollistaa valvonnan toteutumisen seuranta. Valvontasuunnitelman mukaisesti toteutuneesta suunnitelmallisesta valvonnasta tehdään vuosiyhteenvedo sisältäen valvontasuunnitelmassa esitetyt tiedot.

Tämä vuosikertomus koskee ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaisen valvontasuunnitelman/ -ohjelman toteutumista vuonna 2021. Vuosikertomuksen tavoitteena on arvioida toteutunutta suunnitelmallista valvontaa ja tehdä kehitysehdotuksia seuraavalle vuodelle.

2 Muutokset valvonnan voimavaroissa

Vuonna 2021 ympäristövalvontayksikössä oli useampia henkilövaihdoksia ja -muutoksia. Toukokuussa 2020 toisen työnantajan palvelukseen vaihtaneen ympäristötarkastajan tilalle ei useista rekrytointiyrityksistä huolimatta täytetty virkaa myöskään vuonna 2021. Ympäristövalvontapäällikkö oli lähes koko vuoden poissa. Hänen sijaisenaan toimi yksi ympäristötarkastajista, jonka tilalle palkattiin määräaikainen ympäristötarkastaja heinäkuun puolivälistä alkaen. Kesäkuussa yksi ympäristötarkastaja vaihtoi toisen työnantajan palvelukseen eikä virkaa täytetty vuonna 2021. Hetkellisesti vajetta paikkaamaan siirrettiin ympäristöassistentti kesällä kolmen kuukauden määräajaksi ympäristötarkastajan virkaan ja hänen tointa sijaisti ulkoa rekrytoitu määräaikainen ympäristöassistentti. Ympäristövalvoja siirtyi toisen työnantajan palvelukseen loppuvuodesta 2021 ja vuoden kolme viimeistä kuukautta virkaa ei hoitanut kukaan. Ympäristövalvonnan 6,5 henkilöresurssista (7 vakanssia) oli vuonna 2021 käytössä vain noin 4,5 henkilötyövuotta. Resurssivajeen takia kaikki yksikön työntekijät ovat joutuneet venymään, kun töitä on jaettu sekä uudelleenpriorisoitu.

3 Muutokset lukumäärässä sekä valvontaan liittyvät muutokset

Vuonna 2021 annettiin seuraavat lupa- ja ilmoituspäätökset sekä rekisteriin kirjaukset:

- ympäristölupahakemusta koskeva päätös (maa-ainesasema)
- maa-ainelain mukaisen luvan rauettamispäätös
- luonnon muistomerkin rauhoittamista koskeva päätös (siirtolohkare)
- leirintäalueilmoitusta koskeva päätös
- ympäristönsuojelun tietojärjestelmään eli rekisteriin kirjatut rekisteröinti-ilmoitukset
 - o uusi lämpökeskus
 - o kaksi uutta jakeluasemaa

Vuoden 2021 lopussa vireillä olevia ympäristö- tai maa-ainelupahakemuksia tai ns. yhteislupahakemuksia oli yhteensä 8:

- maa-ainestenoton yhteislupahakemukset Nikkilässä ja Linnanpellossa,
- jakeluaseman ympäristöluvan tarkastamishakemus
- jätteen käsittelyä koskeva lupahakemus Nikkilässä, jätteen vastaanottoa ja käsittelyä koskeva lupahakemus länsi-Sipoossa ja maankaatopaikan ympäristölupahakemus Söderkullassa.
- maa-ainesten oton lopettamissuunnitelman hyväksymistä ja ympäristöluvan rauettamista koskeva hakemus Nikkilässä.
- autopurkamion ympäristölupahakemus Suursuolla.

Ympäristönsuojelulain 156 d §:n mukaisia poikkeasmishakemuksia talousjätevesien käsittelyvaatimuksista vuoden 2021 lopussa oli vireillä 4 kpl.

4 Toteutunut laitosvalvonta

4.1 Lupavelvollisten ja rekisteröintivelvollisten laitosten vuositarkastukset

Vuonna 2021 Sipoon ympäristövalvontayksikön ensisijaisessa valvonnassa oli 23 ympäristölupa- tai rekisteröintivelvollista laitosta. Eniten oli polttoaineen jakeluasemia, energiantuotantolaitoksia ja mineraalituotteiden valmistusta.

Vuodelle 2021 valvontaohjelmassa oli suunniteltu vuositarkastus seitsemään ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraiselle tai rekisteröitävälle laitokselle. Vuonna 2021 ympäristölupavelvollisiin laitoksiin tehtiin myös muita kuin valvontaohjelman mukaisia varsinaisia vuositarkastuksia.

Taulukko 1. YSL:n 27 §:n, 115 a §:n ja 116 §:n mukaiset Sipoon kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallassa olevat laitokset; valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset vuonna 2021.

Laitos / toiminta	Kokonais- lukumäärä 2021	Vuodelle 2021 suunnitellut tarkastukset	Vuoden 2021 aikana tarkastettu
Energian tuotanto	4	1	1
Kemikaalien tai polttoaineiden valmistus, varastointi, käyttö tai käsittely	6	3	0
Mineraalituotteiden valmistus	4	1	0
Eläinsuojat ja kalankasvatus	3	0	0
Liikenne	1	0	0
Jätehuolto	1	0	0
Elintarviketuotanto	1	1	0
Muut	1	1	0
Yhteensä	23	7	1

Suurin osa vuoden 2021 suunnitelluista ohjelmanmukaisista tarkastuksista on jäänyt toteutumatta, vain yksi seitsemästä on toteutunut. Kahta toimintaa ei ole ollut mahdollista tarkastaa, koska toimintaa ei ole aloitettu. Kahdella toiminnalla on voimassa oleva lupa, josta toisella vireillä luvan uusimisprosessi ja toiminta tarkastetaan tämän johdosta 2022 ja toisesta toiminnasta tullaan tekemään ympäristölupantarveharkinta ja toiminta tarkastetaan todennäköisesti tämän yhteydessä 2022. Yksi toiminta on lopettanut ja suunnitelman mukaan on kyse uusintatarkastuksesta. Lopettamiseen liittyvät toimet eivät kuitenkaan ole edenneet odotetusti kohteen tarkastamiseksi. Viimeisin tarkastamatta jäänyt kohde on jakeluasema, jonka osalta on katsottu järkeväksi siirtää tarkastus seuraavalle vuodelle, jotta tarkastusfrekvenssin ajoitus säilyy samana kuin muilla vastaavilla toiminnoilla. Näin resurssienkäyttöä voidaan optimoida mahdollisimman tehokkaasti.

Vuoden 2021 ohjelmassa oli myös yksi suunniteltu leirintäaluetarkastus, joka toteutui heinäkuussa.

Sipoon kunnassa oli vuoden 2021 aikana kaksi maa-ainesluvullista aluetta, joista toisella alueella otto-toiminta päättyi ja lupa rauetettiin helmikuussa ja toisella alueella toimintaa ei ole vielä aloitettu. Maa-ainesten ottoalueilla valvontatarkastukset tulee tehdä vuosittain ja siitä syystä kahden luvan osalta oli suunnitelmalliset kaksi vuositarkastusta merkitty pidettäväksi. Koska luvan rauettamiseen liittyvä tarkastus oli pidetty vuoden 2020 lopussa, ei ollut tarvetta vuositarkastukselle toimintansa lopettaneella alueella.

Myöskään toimintaansa aloittamattomalle alueelle ei ollut tarpeen tehdä suunnitelmallista vuositarkastusta, se tehdään vasta toiminnan aloittamisen jälkeen.

Valvontaohjelman mukaan maastoliikennelain mukaan luvitettu kohde tarkastetaan niinä vuosina, kun alueella on toimintaa. Sipoossa oli vuonna 2021 yksi maastoliikennelata ja se on tarkastettu.

4.2 Häiriöilmoitukset ja onnettomuudet sekä haittailmoitukset

Lupa- tai ilmoitusvelvollisuutta koskevissa toiminnoissa toiminnanharjoittajan itse tekemiä häiriöilmoituksia tuli vuonna 2021 vähän. Haitankärsijöiltä tulleita lupa- ja ilmoitusvelvollista toimintaa koskevia ilmoituksia tuli noin 15 koskien mm. melua ja jätteiden käsittelyä. Vaikka joissain tapauksissa laitoksen ensisijainen valvoja on Uudenmaan ELY-keskus, on ilmoitusten johdosta osassa tapauksista tehty tarkastus ja asiasta on ilmoituksen ja mahdollisen oman tarkastuksen johdosta ilmoitettu ELY-keskukseen.

Muuta kuin lupa- tai ilmoitusvelvollisuutta koskevia haittailmoituksia tuli tarkasteluvuonna noin 150 kpl, eli vain hieman edellisvuotta vähemmän. Ilmoitukset koskivat mm. jätevesiä, roskaantumista, jätteenpolttoa, melua ja vieraslajihavaintoja. Ympäristövalvonta pyrkii reagoimaan ilmoituksiin resurssiensa puitteissa kiireellisyysjärjestyksessä. Huomionarvoista on, että haittailmoitusten vastaanottaminen, kirjaaminen ja priorisointi vie yksikön resurssitilanteesta riippumatta saman ajan, jolloin vuonna 2021 resurssivajeen ollessa suuri, haittailmoituksiin on kulunut käytettävissä olevasta resurssista suuri osa.

4.3 Vuosiraportointi ja toiminnan vaikutuksien tarkkailu

Lupavelvollisten laitosten vuosiraportit saapuvat pääosin alkuvuodesta ja toiminnan vaikutusten (kuten vesistö- ja pohjavesitarkkailutulokset) tarkkailutulokset ympäristölupien lupamääräyksien mukaisesti. Kaikissa lupapäätöksissä ei ole vuosiraportointivelvoitetta. Ympäristöassistentti tarkasti vuosiraportit pääsääntöisesti kevään ja kesän aikana.

4.4 Muut valvontatoimet

Selvityspyyntöjä, kehoituksia tai hallintopakoon liittyviä toimia tehtiin yhteensä vuonna 2021 lupavelvollisesta tai rekisteröitävästä toiminnasta 5 kpl ja muusta kuin lupavelvollisesta toiminnasta 24 kpl. Tämä on huomattavasti vähemmän, eli vain noin puolet siitä, mitä kahtena edeltävänä vuonna, mutta samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 2018.

4.5 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo erityisesti huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa. Ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmat ja merkitsee ne ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Sipoossa on 4 rekisteröityntä huvivenesatamaa.

Vuonna 2021 yksi satamaa ilmoitti määräajassa, ettei ole tapahtunut muutoksia jätehuoltosuunnitelmassa.

4.6 Jätelain valvontaohjelman toteutuminen

Vuoden 2021 valvontaohjelmassa ei ollut tarkastusvuorossa olevia suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia jätelain mukaisia toimintoja.

Vuonna 2018 alkanut autokorjaamoihin kohdistunut valvontaprojekti jatkui muutaman kiinteistön osalta myös vuonna 2021 ja tulee jatkumaan 2022. Erityistä jätelain piiriin kuuluvaa valvontaprojektia ei ollut suunnitteilla vuodelle 2021.

Jätelain yleistä valvontaa ja roskaantumisen valvontaa on tehty pääasiassa häittailmoitusten ja kirjallisten viireillepanojen perusteella. Jätelain, lähinnä roskaantumisen, valvonta muodostaa yksittäisenä osa-alueena huomattavan enemmän tarkastuksia, selvityspyynnöitä, kehoituksia sekä hallintopakoon liittyviä toimia, kuin mikään muu ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluva substanssialue. Vuonna 2021 ympäristövalvonnan hallintopakoon liittyvät kaksi toimenpidettä oli nimenomaan jätelain alaisi asioita, toinen oli teettämisuhan asettaminen ja toinen uhkasakon tuomitseminen.

4.7 Projektiluontoinen valvonta

Vuonna 2020 aloitettiin projektiluontoinen hevostalleihin kohdistuva useamman vuoden kestävä valvontaprojekti ja vuonna 2021 tarkastettiin yksi projektiin kuuluva hevostalli.

5 Lausunnot ja kertaluonteista toimintaa koskevat päätökset

Lausuntoja annetaan muiden toimijoiden kuin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan liittyviin päätöksiin, selvityksiin ja suunnitelmiin. Lisäksi ympäristönsuojeluviranomainen antaa lausuntoja tapauksista, joista ei tehdä varsinaista päätöstä. Ympäristövalvontayksikössä valmisteltiin vuonna 2021 25 lausuntoa. Osan lausunnoista antoivat ympäristövalvonnan viranhaltijat toimintasäännön perusteella ja osan valiokunta.

Meluilmoitusten johdosta tehtiin 12 viranhaltijapäätöstä ja muita viranhaltijapäätöksiä tehtiin 6. Muihin viranhaltijapäätöksiin sisältyy puolet luvanvaraisen toiminnan vakuuksiin liittyviä päätöksiä sekä puolet ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamispäätöksiä.

Tarkasteluvuonna käsiteltiin 3 kpl nitraattiasetuksen mukaista aumausilmoitusta sekä 1 ilmoitus lannanlevityksestä poikkeuksellisen sääolosuhteen vuoksi.

6 Tarkastukset muihin kuin valvontaohjelmassa määriteltyihin kohteisiin

Ympäristönvalvontayksikön tehtäviin kuuluvat myös ympäristönsuojelulain muun kuin lupavelvollisen toiminnan tarkastukset sekä mm. vesilain mukaiset tarkastukset. Niitä ei ollut sisällytetty osaksi vuotta 2021 koskevaa valvontaohjelmaa. Ympäristövalvontayksikkö teki vuoden 2021 aikana noin 30 muuta kuin ympäristö- tai maa-aineslupiin liittyvää tarkastusta tai maastokäyntiä. Osittain näiden tarkastuksien tarve ilmenee valmisteltavien päätöksien yhteydessä, osittain lausunnonantamisen yhteydessä ja osittain tarkastusten tarve syntyy siitä, että asukkaat ilmoittavat havaitsemiaan haittoja ympäristövalvontayksikköön. Tarkastusten määrän vähentymiseen edellisvuodesta vaikuttivat sekä henkilöstövajaus että edelleen jatkuvan koronaepidemian tapaamisrajoitus.

Ympäristövalvontayksikkö teki edellisvuosien tapaan vuonna 2021 kevästä syksyyn levätarkkailua Taasjärvellä ja Savijärvellä osana valtakunnallista levätarkkailuohjelmaa.

7 Tutkintapyynnöt

Viranomaisen virkavelvollisuuteen kuuluu tehdä ilmoitus poliisille aina kun epäillään RL 48:1-4 §:ssä tarkoitettua tekoa tai laiminlyöntiä. Tarkasteluvuonna 2021 ei tehty yhtään tutkintapyyntöä.

Aikaisempiin tutkintapyyntöihin liittyen ympäristötarkastaja oli todistajana syyttäjän kutsumana vuonna 2021 kaksi kertaa.

8 Yhteistyö

Valvonnan yhtenäistämiseksi ympäristövalvontayksikkö tekee yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Ympäristövalvontayksiköstä osallistuttiin valtion ympäristölupaviranomaisten myöntämien ympäristölupien suunnitelmalliseen valvontaan Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. ELY-keskuksen päävastuulla olevat tarkastukset eivät sisälly Sipoon kunnan ympäristövalvonnan valvontasuunnitelman taulukko-osioon.

Ympäristövalvonta toimii yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa kunnan sisällä ja ylikunnallisesti. Vuonna 2021 tehtiin kunnan sisäisten sidosryhmien lisäksi yhteistyötä sekä lupavelvolliseen toimintaan liittyen että muutoin seuraavasti:

- o Edustaja Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen Vesien- ja Ilmansuojeluyhdistyksen hallituksessa ja vuosikokouksessa. Yhteistyöprojekti Sipoonjoen taimenkannan elvyttämiseksi (Jokitalkkarihanke)
- o Sipoon ja Porvoon ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden, Sipoon ja Porvoon luottamusmiesten sekä Kilpilahden alueen yritysten ympäristönsuojelun yhteistyöryhmä
- o Pääkaupunkiseudun kuntien hevostallityöryhmä ja jätetarkastajapalaverit
- o Yhteistyö Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen talousrikosyksikön ympäristörikostutkinnan, syyttäjän, tullin, pelastuslaitoksen sekä valtion ja kuntien lupa- ja valvontaviranomaisten kanssa
- o Yhteistyö Uudenmaan jätehuoltolautakunnan/jätehuoltokoordinaattorin sekä Itä-Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun ympäristönsuojeluviranhaltijoiden kanssa
- o Yhteistyö poliisin ja pelastusviranomaisten kanssa
- o Yhteistyö Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteenvientiasioissa.

9 Laitosvalvonnan arviointi ja kehittäminen

Ennakkoon suunniteltu laitosvalvonta säännöllistää valvontaa ja johdonmukaistaa tarkastuskäytäntöjä. Säännöllisellä valvontayhteistyöllä lupavelvollisen laitoksen kanssa viranomaiselle muodostuu parempi kokonaiskuva mm. laitoksen ympäristönsuojelullisesta tasosta. Säännöllinen valvonta on sujuvoittanut yhteistyötä viranomaisen ja toiminnanharjoittajan välillä myös muissa kuin vuositarkastuksiin liittyvissä asioissa.

Vuonna 2021 valvontaohjelman vuosikello oli käytössä edellisvuosien tapaan. Tämä on jaksottanut tarkastuksia tasaisemmin kalenterivuodelle.

Valvontasuunnitelman mukaisessa valvonnassa on edelleen mahdollisuuksia tehostamiseen. Vuonna 2022 edelleen tehostetaan valvonnan dokumentointia, niin tarkastuspöytäkirjojen kuin kehotusten osalta. Vuositarkastusten yhteydessä ilmenneiden puutteiden korjaamisen valvomiseksi suunniteltujen uusintatarkastusten toteutuksessa jatketaan laajan ja suppean jälkitarkastuksen mallia. Suppea tarkoittaa, että viranhaltija käy tarkastamassa pienen puutteen korjaamisen soveltuvissa tilanteissa, ilman toiminnanharjoittajan läsnäoloa. Mahdollisuuksien mukaan toiminnanharjoittaja voi osoittaa kehotuksen noudattamisen myös valokuvin, jolloin varsinaista tarkastuskäyntiä ei tarvita.